

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Ioviani Pontani. De Aspiratione Libri duo. Charon
Dialogus. Antonivs Dialogus. Activs Dialogus. Aegidivs
Dialogus. Asinvs Dialogus. De Sermone Libri Sex. Belli,
Qvod Ferdinandvs Senior ...**

Pontano, Giovanni Giovano

Venetiis, 1519

De Comitatus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12960

Ille igitur nunquam direxit brachia contra Torrentem.

Itaq; hic ipse Crispus maximus & ciuis, & senator in ipso aduersan-
di, atq; in gratiam loquendi genere sic quidem continuit, ut a rapi-
ditate fluminis illius trahi se in obliquum pro re, ac tempore permise-
rit, quod seruans seuissimum monstri rabiem, est difficulter præterijt ta-
men. Sed desinamus iam in hac ipsa mediocritate indaganda uberio-
res uelle uideri, aut acutiores. Cum & in gratificando, & in obse-
quendo, aut commonescendendo, ac tum modeste aduersando, tum obse-
quendo pudenter, satis illud fuerit, delectus si adhibeatur, de quo ab-
de admodum dictum est. Vides iam quæ mediocritas hæc ipsa sit, et
qualis, quodq; apud Græcos est ignominis, ut minus mirum uideri
possit, si sua apud Latinos appellatione careat, quando qui de ijs La-
tine scripserit, perscrutando ea, & quæ, ac quales uirtutes ipsæ sint in-
dagando, Aristoteleo præsertim more, aut nullus in hunc usq; diem
extitit, aut eius scripta ad nostra hæc tempora parum peruenere.

De Comitatu.

Cæterum recte inquireti, ac perscrutanti acutius, quæ uirtutis huius par-
tes sint ac muneris apparebit fortasse eam esse Comitatem, de qua non
pauca haud multo ante dicta sunt a nobis, quando Comitatus ipsa com-
munis est ad omnes, non ad paucos, ad exteros, ignotosq; non tantum
ad ciues, et cognitos, ac familiares, neq; modo ad æquales, atq; eiusdem
ordinis, uerum ad ignobiles, atq; in excelsis gradu constitutos, aduer-
saturq; in uerbis, ac colloctionibus, studeiq; oblectare, atq; in gra-
tiam loqui, minimeq; molestiam asferre, neq; ab honesto recedit, atq;
utili. Liuius quoq; (alios ut præteream scriptores) satis aperte pluri-
bus in locis nobis ostendit, Comitem uirum suauem esse in consuetudi-
nibus, ac familiaritatibus & facilem admodum ac lenem, dantemq;
operam, ut quibus cum familiaritatem exercet atq; consuetudinem,
gratiam sibi eorum sic conciliet, ut tanquam influat in ipsorum ani-
mos. Itaq; uideamus obsecro quid hic ipse Liuius de Marco Valerio
Coruino loquatur. Nō alius militi familiarior dux fuit, omnia inter
infimos, militum haud grauate munia obeundo. In ludo præterea
militari, cum uelocitatis uiriumq; æquales certamina ineūt, comiter
facilis, uincere, aut uinci uultu eodem, nec quenquam aspernari, pa-
rem qui se offerret. Agnosce facilitatem eius ad cedendum, minimeq;
esse contentiosum, multum insuper, qui iudicio esse potest, quibus etiam
uteretur uerbis. Ad hæc & communitatem tantam illā quidē, ut dux
ipse militem non aspernaretur quenquam concertatorem in iaculan-
do, equitando, in cursu se exercendo. Præterea consideremus eiusdem

etiam auctoris uerba de Lucio Papirio Cursore. Sensit peritus dux,
 quæ res uictoriæ obstaret, seueritatem miscendam comitate. At qui pro-
 prium est ei Comis, et eius, cuius appellationem querimus, reuocare à
 se austeritatem, retinere lenitudinem, & obsequi potius quam repu-
 gnare, et cedere magis quam in contentionem prorumpere aut iur-
 gria. Animaduertamus quoque quæ & de Volumnio idem dicit. Volu-
 mniū prouinciæ haud poenituit. multa secunda prelia fecit. aliquot
 urbes hostium cepit, prædæ erat largitor, & benignitatem per se
 gratam comitate adiunabat. hoc illud est quod paulo ante retulimus,
 uerbis honorem addere, quo uidelicet maiorem inde gratiam sibi à
 militibus compararet. Quod quidem uirtutis est huius propriū qua-
 rere. Sed nec illud negligamus quod de Quinto Fabio tradit, inita
 illum cum Samnitibus pugna, uocasse ad se Maximum filium, &
 Marcum Valerium tribunos, nominatimque utrumque pari comitate nunc
 laudibus, nunc promissis honorasse. Quid magis consentiens ad gra-
 tiam ineundam? quod mediocritas hæc nostra querit. Nam & de
 Marco Marcello (ut diximus) refert, accitum ad se Bancium Nolanum
 benigne appellasse. Cuius enim uirtutis, nisi huius, benignæ sunt ap-
 pellationes: militaria ei facinora retulisse, quæ à ciuibus ob inuidiam
 sibi minime indicata erant. Quid accommodatius ineundam ad bene-
 uolentiam? non posse tamen obscura esse, quæ Romanis in castris for-
 titer gererentur, adisse illum & multa, & grauia pericula pro di-
 gnitate populi Romani, Cannensi in pugna non ante abstuisse prelio, quæ
 propè ex æquem, ruina oppressum superincidentium uirorum, equorum,
 armorum. Et honesta, & grauia allecimenta, ad demerendam gra-
 tiam, ad contrahendam beneuolentiã ex commemoratione rerum stre-
 nue gestarum. Postque assurgentem illum Bancij fortitudini, rebusque
 ab eo egregie gestis, maeste uirtute esto, cum dixisset, hortatum refert, se
 cum inde ut esset frequentius, futurum ei apud se omnem honorem,
 atque omne pretium cum dignitate, atque emolumento. Credendum est
 his dictis & uultum, & totius corporis gestum conuenientem accessisse
 se. Nam cum primus gestus gratiam sibi conciliat, & (quod ingeniosis-
 simus Poëta inquit) Super omnia uultus accedere boni. Quocirca hæc ipsa
 omnia cum ad Comitatem Linius referat, cumque propria sint mediocri-
 tatis huius de qua tam multa diximus, quis dubitet Comitatem eam
 appellare? cum ex omni parte Comitas ea complectatur, ac sibi uendicet,
 quæ mediocritatis huius propria esse dicimus, quando et in gratiam loqu-
 tur, et commendat, et laudat, et hortatur, et mulcet, et monet, et amice
 consulit, omniaque cum delectu, neque ab honestate recedit, neque utilitati
 tis eius

tis eius obliuiscatur, qui cum orationem habet, & citius inire studet gratiam, idq; hac solum ratione, ac uia. Eadem quoq; ut est summe facilis, benigna, lepida, accommodans sese omnibus, & ciuibus, & exteris, sic omni studio cauet, ne offendat, ne molesta sit, ne in contentionem incidat, altercationes, iurgia, tantum deniq; in gratiam intenta, et in eorum tum iucunditatem, tum commoda, cum quibus ipsa uersatur, non ita tamen ut refugiat molestiam aliquando subire siue aurium, siue animi, pudenter tamen, ac permodeste dum profit, dum quod impetrare ipsa nititur, retrahat ab inhonesto, ac parum utili, aut etiam damnofo, maleq; tum dignitati, tum rei domesticæ conducenti. Itaq; & moderanter, & accommodate apud Plautum agit cum domino seruus. Nū quod tu quod te aut genere indignum sit tuo facias, aut inceptas facinus facere Phedrome? num tu pudice cupiam in sidias locas, aut quam pudicam esse oporteat. Ita tuum conferto amorem semper si sapias ne id quod amas, populus si sciat, sit probro, semper curato ne sis instestabilis. quod amas ama testibus presentibus. Nemo ire quenquam publica prohibet uia. Quid? quod & Comitatus, & mediocritatis huius materia, & quidam quasi campus, in quo uersentur, eadem ipsa est atq; una, collocationes uidelicet, appellationes, congressiones, sermones, consuetudines, conuersationes, salutationes, uisitationes, consabulationes, conuentionesq; in cenis, in muptijs, in ludis, in rebus tum iocosis, tum ad uires resocillandas, ac repellenda tædia. Sed maluerint fortasse aliqui mediocritatem hanc innominatam iacere. Nos uero nequaquā ij sumus qui cum contentionem, ac rixationem uitium esse censeamus, uelimus hac præsertim in parte contentiosi uideri, atq; altercatores, satisq; fuerit uirtutem hanc ipsam etiam innominatam quæ & qualis sit offendisse.

De Popularitate.

Illud uero prætereundum non est, Popularitatem uocari hanc ipsam mediocritatem quosdam malle, quando Popularitas Comitatem quandā erga populares facilitatemq; præ se fert, ut uideatur uirtus esse illorū potius, qui in alto sunt gradu constituti, quiq; aduersum inferiores sese faciles admodum gerant, exhibeantq; affabiles, quam fuisse in Augusto principe traditum est. Sed ea fortasse nō minus perspicitur in actionibus, fauore, suffragijs, quàm in oratione, ac uerbis, quāquam & Popularitas Comitatem conueniendi est. Ad hæc popularitas studium habet populi, ac multitudinis, multiq; ob eam Populares dicti, ac fa-